

DE KRAAMKAMER

gladiolen

Peter Knippels

Iedereen heeft in de zomermaanden weleens een bos grootbloemige gladiolen gekocht. Deze cultivars vinden hun oorsprong in Zuid-Afrika. Dat geldt ook voor de kleinbloemige typen, zoals nanus en colvillei. Ja, ook dit artikel wordt weer een lofzang op de bollen en knollen uit dit land, en opnieuw wordt de loftrumpet gestoken over planten uit het winterregengebied. Dit is logisch gezien het aantal hier voorkomende bolgewassen.

In Zuid-Afrika en aangrenzende landen vinden zo'n 19.000 soorten bolgewassen hun oorsprong. Andere grote, erkende bollengebieden omvatten slechts procenten van dit aantal: Europa 56 procent, westelijk tropisch Afrika 40 procent en oostelijk Noord-Amerika 25 procent. De Kaapregio in Zuid-Afrika neemt een bijzondere plaats in. Onder deze regio valt

grofweg de gehele provincie West-Kaap. In deze regio groeien 8.500 soorten bolgewassen. Niet voor niets behoort de Kaapregio tot de zes *floral kingdoms* en wordt Nieuwoudtville, dat in dit gebied ligt, de *bulb capital of the world* genoemd. Bij de veredeling van de in Nederland geteelde groot- en kleinbloemige gladiolen is slechts een klein aantal soorten ge-

bruikt. Dit betekent een smalle genetische basis met beperkte mogelijkheden tot variatie. Verbreding van die variatie is heel goed mogelijk: in Zuid-Afrika groeit een groot aantal gladiolensoorten met een verscheidenheid aan bloemvormen, -kleuren en -tekeningen, plantvormen en -groottes. De bloemen van de wintergroeiende *Gladiolus caryophyllaceus* lijken in vorm op 'onze' gladiolen. Hij houdt het midden tussen een grootbloemige en een kleinbloemige. De bloemen zijn bijna geheel effen paars: een schitterende kleur. De keel heeft vrijwel geen aparte tekening. Paars is in het Nederlandse assortiment schaars. Een andere bijzonderheid van deze gladiool is de geur. Deze is het beste te omschrijven als sterk kruidig. Op zich een interessante gladiool, maar met een aantal minpuntjes. De bladeren zijn grasachtig, waar-

door de halve meter bloemstengel kaal aan doet. Verder staan de ongeveer tien bloemen ver van elkaar op de aar. *Gladiolus bullatus* heeft dezelfde groeigebieden als *G. caryophyllaceus* en is ook paars. Toch zijn er verschillen. *G. bullatus* geurt niet, de kleur paars is iets fletser en de bloemen hebben wel een duidelijke keel met aparte tekening.

Andere plant- en bloemvormen zijn te vinden bij onder andere *Gladiolus elatus*, *G. alatus* en *G. equitans*. De buitenste drie bloemdekbladeren staan helemaal naar buiten toe gespreid en staan met z'n drieën in een plat vlak. Eén van de drie staat naar beneden. Deze drie bloembladen hebben veelal één kleur. Bij de binnenste bloemdekbladeren is er een aanzienlijk groter en deze is anders van vorm. Dit grotere bloemblad hangt over de meeldraden en de vruchtbeginselen en dekt deze als het ware af. De andere twee staan aan de onderzijde van de bloem. Door hun vorm en tekening zijn ze vergelijkbaar met de keel van een grootbloemige gladiool. De bloemen zijn zo'n twee centimeter in doorsnede. De drie genoemde soorten vormen een compacte plant van circa 30 centimeter hoog. De bloemstengel groeit iets boven de bladeren uit. Ze zouden geschikt zijn voor pot of droogverkoop. Dit impliceert een voorwaarde of een tegenwerping. De genoemde gladiolen zijn wintergroeiers die niet makkelijk groeien en bloeien in ons klimaat. Ze omprogrammeren tot zomergroei is niet mogelijk. De wintergroeiende gladiolen reageren in hun groei-, bloei- en rustritme sterk op daglengtes. Ze lijken dus veroor-

foto's Peter Knippels

G. caryophyllaceus

G. bullatus

G. equitans

deeld te zijn om in onze winters te groeien. Of ze bloeien is de vraag. Het is mogelijk planten uit zaad op te kweken. Het resultaat is meestal niet meer dan kleine

knollen van maximaal 0,5 centimeter doorsnede. Ze produceren een of meer bladeren. Ik heb nog niet ontdekt welke factoren voor groei van de knollen zorgen

en hoe ze in bloei zijn te krijgen. Een uitdaging staat mij nog te wachten. □

G. alatus

G. elatus